

حقوق جزای عمومی

جلد سوم

دکتر محمدعلی اردبیلی

استاد دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

فهرست مطالب

بخش دوم: واکنش اجتماعی علیه جرم کیفرها و اقدامات تأمینی

فصل نخست: صورت‌های واکنش اجتماعی

درآمد.....	۲۱
گفتار نخست: گوناگونی صورت‌های واکنش اجتماعی.....	۲۱
واکنش سرکوبنده و واکنش حمایتی پیشگیرنده.....	۲۱
الف) نظریهٔ یگانگی.....	۲۲
ب) نظریهٔ دوگانگی.....	۲۳
گفتار دوم: واکنش اجتماعی سرکوبنده محض: مفهوم مجازات.....	۳۰
الف) هدف‌های مجازات.....	۳۰
۱. ترساندن (ارعاب).....	۳۰
۲. سزادادن (مکافات).....	۳۱
۳. بازپروراندن (اصلاح).....	۳۲
ب) ویژگی‌های بنیادی مجازات‌ها.....	۳۳
۱. رنج‌آوری.....	۳۳
۲. رسواکنندگی.....	۳۴
۳. معین بودن.....	۳۵
۴. قطعی بودن.....	۳۶
گفتار سوم: واکنش حمایتی پیشگیرنده: مفهوم اقدام تأمینی.....	۳۸
الف) هدف اقدام تأمینی.....	۳۸

۱. پیشگیری با درمان و بازپروری بزهکار..... ۳۹
۲. پیشگیری با بی‌اثرسازی و مراقبت..... ۳۹
- (ب) ویژگی‌های بنیادی اقدام تأمینی..... ۴۰
۱. فقدان صبغه اخلاقی..... ۴۱
۲. نامعین بودن مدّت..... ۴۲
۳. تجدیدنظرپذیری..... ۴۴
- گفتار چهارم: ضمانت‌های اساسی مشترک میان صورت‌های گوناگون واکنش اجتماعی..... ۴۶
- (الف) رعایت اصل قانونی بودن..... ۴۶
- (ب) رعایت حق کرامت انسانی..... ۴۸
- (پ) ضرورت مداخله مقام قضایی..... ۵۰

فصل دوم: فهرست و طبقه‌بندی نمودهای واکنش اجتماعی

- گفتار نخست: مجازات‌ها..... ۵۴
- (الف) طبقه‌بندی مجازات‌ها در قانون مجازات اسلامی..... ۵۵
۱. حد..... ۵۵
۲. قصاص..... ۵۶
۳. دیه..... ۵۷
۴. تعزیر..... ۵۹
- (ب) طبقه‌بندی مجازات‌ها بر حسب نسبت آن‌ها با یکدیگر..... ۶۰
۱. مجازات‌های اصلی..... ۶۰
۲. مجازات‌های تکمیلی..... ۶۲
۳. مجازات‌های تبعی..... ۶۶
- (پ) طبقه‌بندی مجازات‌ها بر حسب موضوع آن..... ۷۰
۱. مجازات‌های بدنی..... ۷۰
- مجازات سالب حیات..... ۷۰
- مجازات قطع عضو..... ۷۵

فهرست مطالب □ ۷

مجازات تازیانہ.....	۷۶
۲. مجازات‌های سالب و محدودکننده آزادی.....	۷۷
مجازات سالب آزادی.....	۷۷
نیمه آزادی.....	۸۰
مجازات‌های محدودکننده آزادی.....	۸۳
۳. مجازات‌های مالی.....	۸۷
جزای نقدی.....	۸۷
○ مزایا و عیوب جزای نقدی.....	۸۸
○ میزان جزای نقدی.....	۸۹
○ شیوه وصول جزای نقدی.....	۹۳
مصادره اموال.....	۹۵
○ مصادره عام.....	۹۵
○ مصادره خاص.....	۹۶
۴. مجازات‌های منع از اشتغال به شغل، حرفه یا کار معین.....	۹۷
۵. مجازات‌های سالب حق.....	۱۰۰
۶. مجازات‌های سالب حیثیت.....	۱۰۲
گفتار دوم: اقدامات تأمینی.....	۱۰۴
الف) اقدامات تأمینی شخصی و اقدامات تأمینی عینی.....	۱۰۵
۱. اقدامات تأمینی شخصی.....	۱۰۶
نارسیدگان روانی.....	۱۰۶
بزهکاران خردسال و نوجوان.....	۱۰۶
بزهکاران گوناگون دیگر.....	۱۰۶
۲. اقدامات تأمینی عینی.....	۱۰۷
ب) طبقه‌بندی اقدامات تأمینی بر حسب طبع شیوه‌های به کار رفته.....	۱۰۷
۱. اقدامات حمایتی.....	۱۰۷
۲. اقدامات تربیتی.....	۱۰۷
۳. اقدامات درمانی.....	۱۰۸

۴. اقدامات مراقبتی ۱۰۹
۵. اقدامات بازدارنده ۱۰۹
- پ) طبقه‌بندی اقدامات تأمینی بر حسب موضوع آن ۱۱۰
۱. اقدامات تأمینی بدنی ۱۱۰
۲. اقدامات تأمینی سالب و محدودکننده آزادی ۱۱۱
- اقدامات تأمینی سالب آزادی ۱۱۱
- نگاهداری مجرمان مجنون در مراکز روان‌درمانی ۱۱۱
- نگاهداری معتادان به مواد مخدر ۱۱۲
- نگاهداری اطفال و نوجوانان در کانون اصلاح و تربیت اطفال ۱۱۲
- اقدامات تأمینی محدودکننده آزادی ۱۱۳
- منع از اقامت و اجبار به اقامت در محل معین ۱۱۳
- منع از خروج اتباع ایران از کشور ۱۱۵
- اخراج بیگانگان از کشور ۱۱۶
۳. اقدامات تأمینی مالی ۱۱۶
- ضبط اشیاء ۱۱۷
- بستن و ضبط مؤسسه ۱۱۷
۴. اقدامات تأمینی منع از اشتغال به شغل، حرفه یا کار معین ۱۱۸
۵. اقدامات تأمینی سالب حق ۱۱۹
۶. انتشار حکم ۱۲۰
- ت) اقدامات تأمینی قضایی و اقدامات تأمینی اداری ۱۲۱
۱. درمان اجباری بیماری‌های آمیزشی ۱۲۱
۲. منع خروج از کشور ۱۲۲
۳. انفصال از خدمات دولتی ۱۲۲
۴. توقف و منع فعالیت ۱۲۳
۵. تعطیل مؤسسه ۱۲۴
۶. انتشار حکم ۱۲۵

فصل سوم: تعیین میزان مجازات

گفتار نخست: قواعد ناظر به جرم واحد.....	۱۲۹
الف) سبب‌های معافیت از مجازات.....	۱۳۰
۱. عذرهای معاف‌کننده.....	۱۳۰
عذر همکاری.....	۱۳۰
عذر ندامت.....	۱۳۱
عذر اطاعت از مافوق.....	۱۳۱
عذر توبه.....	۱۳۲
عذر تحریک.....	۱۳۲
اثر عذرهای معاف‌کننده.....	۱۳۳
۲. معافیت قضایی.....	۱۳۳
۳. مصونیت‌ها.....	۱۳۴
مصونیت پارلمانی.....	۱۳۴
مصونیت سیاسی.....	۱۳۶
مصونیت قضایی.....	۱۳۷
۴. صغیرجزایی.....	۱۳۸
ب) سبب‌های تخفیف مجازات.....	۱۳۸
۱. عذرهای تخفیف‌دهنده.....	۱۳۹
عذر همکاری.....	۱۳۹
عذر ترک جرم.....	۱۳۹
عذر خانوادگی.....	۱۴۰
عذر اعانت.....	۱۴۰
۲. کیفیات مخفف.....	۱۴۰
قلمرو قانونی کیفیات مخفف.....	۱۴۱
کیفیات مخفف مؤثر در میزان مجازات.....	۱۴۴
○ گذشت شاکی یا مدعی خصوصی.....	۱۴۴

۱۰ □ حقوق جزای عمومی - جلد سوم

- همکاری مؤثر متهم ۱۴۵
- حالت برانگیختگی و انگیزه شرافتمندانه متهم ۱۴۵
- اعلام و اقرار متهم ۱۴۵
- ندامت، حسن سابقه و یا وضع خاص متهم ۱۴۶
- کوشش متهم پس از جرم ۱۴۶
- خفیف بودن زیان وارد شده به بزه‌دیده یا نتایج زیانبار جرم ۱۴۶
- مداخله ضعیف شریک یا معاون در وقوع جرم ۱۴۶
- آثار کیفیات مخفف ۱۴۷
- اثر کیفیات مخفف نسبت به مجازات‌ها ۱۴۷
- اثر کیفیات مخفف نسبت به اقدامات تأمینی ۱۵۰
- (پ) جایگزین‌های حبس ۱۵۲
- ۱. مجازات‌های جایگزین حبس ۱۵۴
- قلمرو قانونی حبس‌های قابل جایگزین ۱۵۵
- وضعیّت مجرم و کیفیّت ارتکاب جرم ۱۵۷
- انواع مجازات‌های جایگزین حبس ۱۵۸
- دوره مراقبت ۱۵۸
- خدمات عمومی رایگان ۱۵۹
- جزای نقدی روزانه ۱۶۱
- جزای نقدی ۱۶۱
- محرومیّت از حقوق اجتماعی ۱۶۲
- اقامت در منزل ۱۶۳
- نگهداری در پایان هفته ۱۶۴
- آیین صدور حکم مجازات‌های جایگزین حبس ۱۶۵
- (ت) سبب‌های تشدید مجازات ۱۶۶
- ۱. کیفیّات مشدّد عینی ۱۶۷
- تعدّد مجرم با سبق تصمیم ۱۶۷
- عنف و آزار و جرح ۱۶۷

فهرست مطالب □ ۱۱

۱۶۸ زمان و مکان
۱۶۸ به‌کار بردن اسلحه
۱۶۸ ۲. کیفیات مشدد شخصی
۱۶۹ سمت و مأموریت دولتی
۱۶۹ مستی
۱۶۹ کفر
۱۶۹ احصان
۱۷۱ گفتار دوم: قواعد ناظر به جرایم متعدّد
۱۷۱ الف) تعدّد جرم
۱۷۲ ۱. تعدّد واقعی
۱۷۹ ۲. تعدّد اعتباری
۱۸۷ ۳. مجازات تعدّد جرم
۱۸۷ مجازات تعدّد واقعی
۱۸۷ ○ شیوه جمع مجازات‌ها
۱۸۸ ○ شیوه تعیین مجازات اشد
۱۸۹ ○ شیوه افزون بر حداکثر مجازات اشد
۱۹۰ مجازات تعدّد اعتباری
۱۹۲ تشخیص مجازات اشد
۱۹۴ جمع تشدید و تخفیف مجازات
۱۹۵ ب) تکرار جرم
۱۹۶ ۱. شروط تحقق تکرار جرم
۲۰۰ ۲. مجازات تکرار جرم
۲۰۰ جمع تشدید و تخفیف مجازات
۲۰۱ تشدید مجازات تکرار جرم در جرایم خاص

فصل چهارم: تعویق و سقوط مجازات و زوال محکومیت کیفری

گفتار نخست: تعویق اجرای مجازات	۲۰۵
الف) تعویق صدور حکم محکومیت	۲۰۵
۱. مبانی نظری تعویق صدور حکم	۲۰۶
۲. قلمرو اجرای تعویق صدور حکم	۲۰۷
۳. شروط تعویق صدور حکم	۲۰۸
۴. تعویق ساده و تعویق مراقبتی	۲۱۰
۵. آیین صدور قرار تعویق	۲۱۳
۶. آثار تعویق صدور حکم	۲۱۴
ب) تعلیق اجرای مجازات	۲۱۵
۱. مبانی تعلیق مجازات	۲۱۶
۲. قلمرو اجرای تعلیق مجازات	۲۱۶
۳. شروط اعطای تعلیق مجازات	۲۱۹
شروط ماهیتی	۲۱۹
شروط شکلی	۲۲۰
۴. آثار تعلیق مجازات	۲۲۲
۵. فسخ تعلیق مجازات	۲۲۴
پ) آزادی مشروط	۲۲۵
۱. مبانی آزادی مشروط	۲۲۵
۲. قلمرو آزادی مشروط	۲۲۶
۳. شروط اعطای آزادی مشروط	۲۲۸
گذراندن بخشی از مجازات زندان	۲۲۸
حسن اخلاق و رفتار	۲۲۸
اطمینان از عدم ارتکاب جرم	۲۲۹
جبران ضرر متضرر از جرم	۲۲۹

فهرست مطالب □ ۱۳

۲۲۹	نداشتن سابقه استفاده از آزادی مشروط
۲۳۰	۴. آیین اعطای آزادی مشروط
۲۳۱	۵. آثار آزادی مشروط
۲۳۲	۶. لغو آزادی مشروط
۲۳۴	گفتار دوم: سقوط مجازات و زوال محکومیت کیفری
۲۳۷	الف) فوت محکوم علیه
۲۳۹	ب) گذشت متضرر از جرم
۲۳۹	۱. تشخیص جرایم قابل گذشت
۲۴۱	۲. شروط تأثیر گذشت
۲۴۲	اهلیت
۲۴۲	منجز بودن گذشت
۲۴۳	بقاء گذشت
۲۴۳	۳. آثار گذشت
۲۴۴	پ) توبه بزهکار
۲۴۴	۱. قلمرو تأثیر توبه
۲۴۶	۲. شروط توبه مسقط مجازات
۲۴۷	۳. آثار توبه
۲۴۸	ت) مرور زمان
۲۴۹	۱. مبانی مرور زمان
۲۵۱	۲. انواع مرور زمان
۲۵۳	مرور زمان تعقیب و صدور حکم
۲۵۳	مرور زمان اجرای حکم
۲۵۴	۳. قطع مرور زمان
۲۵۶	۴. تعلیق مرور زمان
۲۵۶	۵. آثار مرور زمان (مجازات)
۲۵۸	ث) نسخ قانون

۲۶۰	۱. صورت‌های نسخ قانون
۲۶۰	نسخ صریح
۲۶۱	نسخ ضمنی
۲۶۲	۲. آثار نسخ قانون (کیفری)
۲۶۲	ج) بخشودگی یا عفو (خصوصی)
۲۶۳	۱. مبانی عفو خصوصی
۲۶۵	۲. قلمرو عفو خصوصی
۲۶۶	۳. شروط عفو خصوصی
۲۶۸	۴. آیین عفو خصوصی
۲۷۰	۵. آثار عفو خصوصی
۲۷۲	چ) عفو عمومی
۲۷۳	۱. مبانی عفو عمومی
۲۷۴	۲. شروط عفو عمومی
۲۷۶	۳. آثار عفو عمومی
۲۷۶	آثار عفو عمومی پیش از محکومیت قطعی
۲۷۷	آثار عفو عمومی پس از محکومیت قطعی
۲۷۷	۴. حدود آثار عفو عمومی
۲۷۹	کتابنامه
۲۷۹	الف - فارسی و عربی
۲۸۱	ب - فرانسوی
۲۸۲	واژه‌نامه
۲۸۳	موضوع‌نامه